

**ІННОВАЦІЙНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ РЕФОРМУВАННЯ
ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ: ПРАКТИКА РЕТРОСПЕКТИВНОЇ
ХВИЛІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ**

В статті обґрунтовано доцільність та актуальність застосування здобутків видатних вітчизняних реформаторів ретроспективної хвилі розвитку економіки А. К. Шторха, А. А. Богданова, С. Ю. Вітте у практиці розбудови національної економіки. Виокремлено основні принципи формування та реалізації інноваційної соціально-орієнтованої моделі розвитку України.

Ключові слова: інноваційна модель розвитку, реформування, національна економіка, спадщина, досвід, практика.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Період реформування економіки України відкриває унікальну можливість виходу на якісно вищий рівень розвитку суспільства і держави, що надає кожному її громадянину шанс для розкриття власного потенціалу. З метою використання переваг нинішнього періоду необхідно впроваджувати передові соціальні, економічні та політичні стандарти, а також опанувати сучасні моделі економічного зростання, орієнтовані на забезпечення стабільно-високих показників соціально-економічного розвитку на довгострокову перспективу. Тому, найбільш важливими стратегічними напрямками змін України є структурна перебудова економіки країни, подолання кризової економічної нерівності населення, відновлення довіри населення до держави і влади.

Директор Центру науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва НАН України, д.е.н., професор Б. А. Малицький зазначає: «Проводячи ринкові реформи, держава не має права перекладати на ринок вирішення всіх проблем суспільства і окремого громадянина. Держава в особі влади повинна сприяти концентрації всіх сил політиків, підприємців, професійних і громадських об'єднань, а також творчих можливостей всіх громадян на рішення задачі інноваційного розвитку країни» [1]. При цьому, головними векторами підвищення якості функціонування державної інноваційної системи є її адаптація до умов глобалізації та конкуренції, підвищення стійкості до викликів неоліберальної економіки, переорієнтація системи продукування інновацій на ринковий попит споживача.

Цілеспрямовано впливати на процес побудови в Україні суспільства й економіки, заснованих на принципах соціальної справедливості та знаннях, суб'єкти управління мають за допомогою використання ефективного науково-методичного інструментарію, вивчення і застосування досвіду цивілізованих країн та реалізації креативної спадщини вітчизняних учених минулого століття. Таким чином, набуває все більшої актуальності заповіт Т. Г. Шевченка: «І чужому навчайтесь, і свого не цурайтесь», який стає універсальним для будь-якої сфери господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розвиток теорії управління інноваційною діяльністю на всіх рівнях господарювання внесли такі відомі вчені і фахівці: Ф. Валента, П. Друкер, М. Кондратьєв, Е. Менсфілд, Г. Менш, Н. Мончев, П. Никитенко [2], Ф. Ніксон, М. Портер, Е. Роджерс, Б. Санто, Б. Твіс, М. Туган-Барановський, І. Перлак, В. Хартман, Й. Шумпетер та інші. Значний дослідницький досвід мають вчені України з питань стратегії державного регулювання – В. Беседін, А. Гальчінській, В. Гейць, Ю. Гончаров,

Я. Жаліло; державного регулювання інноваційної діяльності – О. Малярчук, В. Мартіненко, А. Музіченко; ресурсного забезпечення інноваційної діяльності – А. Алімов, М. Денісенко, М. Крупка, А. Кузнецова, С. Онішко; інноваційного розвитку – Ю. Бажал, І. Буднікевіч, Є. Бельтюков, С. Ільяшенко, А. Касич [3], В. Ковальчук, С. Козьменко, Б. Малицький [1], О. Мех [4] В. Соловійов [5], М. Пашута, П. Перерва, В. Семіноженко, А. Турен, Л. Федулова; розвитку інфраструктурних елементів інноваційної діяльності – В. Кузьмінській, С. Покропівний, Д. Черваньов. Разом з тим, незважаючи на значну кількість наукових праць і публікацій вітчизняних і зарубіжних вчених, присвячених реформуванню економіки в контексті інноваційного соціально – орієнтованого розвитку, залишається недостатньо висвітленими аспекти щодо можливостей використання в вітчизняній практиці господарювання спадщини видатних вітчизняних реформістів свого часу А. К. Шторха, А. А. Богданова та С. Ю. Вітте.

Метою статті є дослідження та вивчення креативної спадщини видатних економістів минулого А. К. Шторха, А. А. Богданова, С. Ю. Вітте та можливостей її використання в контексті інноваційного соціально-орієнтованого розвитку вітчизняної економіки.

Виклад основного матеріалу. В основі даної розробки лежать результати дослідження видатних учених і діячів своєї епохи А. К. Шторха, А. А. Богданова, С. Ю. Вітте. Так, розглянемо найбільш актуальні, на нашу думку, напрацювання Сергія Юлійовича Вітте (1849-1915) – у свою бутність, міністра шляхів сполучення, потім фінансів, голови Комітету і Ради міністрів, графа. Слід зазначити, що оцінки економічних поглядів С. Ю. Вітте, їх впливу на розвиток Росії були і залишаються предметом найгостріших суперечок. З одного боку, визнаються його видатні заслуги, а з іншого – йому дорікають у відсутності цілісного підходу, неоригінальності позицій і згубності

проведеної ним політики. Так було сто років тому, так само розходяться оцінки і сьогодні [6; 7]. На рубежі ХХ століття економічна платформа С. Ю. Вітте прийняла цілком певний і цілеспрямований характер: протягом приблизно 10 років наздогнати в промисловому відношенні більш розвинені країни Європи, зайняти міцні позиції на ринках Близького, Середнього та Далекого Сходу. Прискорення промислового розвитку забезпечувалося шляхом залучення іноземних капіталів, накопичення внутрішніх ресурсів за допомогою казенної винної монополії – виключного права держави або окремих осіб на виробництво і збут спиртних напоїв, посилення непрямого оподаткування, митного захисту промисловості від західних конкурентів і заохочення вивозу. Іноземним капіталам в ній відводилася особлива роль – наприкінці 90-х років С. Ю. Вітте виступив за необмежене залучення в російську промисловість і залізничну справу, називаючи ці кошти ліками проти бідності і посиляючись при цьому на приклад з історії США та Німеччини. Особливість курсу, який приводив С. Ю. Вітте полягала в тому, що він широко використовував виняткову силу економічної влади, існуючу на той час в Росії. Знаряддями державного втручання служили Державний банк і установи міністра фінансів, що контролювали діяльність комерційних банків. В умовах піднесення 1890-х років створена система С. Ю. Вітте сприяла розвитку промисловості та залізничного будівництва; до 1900 року Росія вийшла на перше місце в світі з видобутку нафти. Здавався стабільним політичний режим і розвивалася економіка, заворожували дрібного європейського власника, який охоче купував високопроцентні облигації російських державних позик і залізничних товариств [8]. При реформуванні вітчизняної економіки важливо пам'ятати той історичний факт, що прискорена індустріалізація Росії не могла бути успішною при збереженні традиційної системи влади та існуючих економічних відносин на селі. Саме тому в 1896 році С. Ю. Вітте відмовився від підтримки

общинного землеволодіння, а в 1898 зробив першу спробу добитися в комітеті міністрів перегляду аграрного курсу. До 1899 року за участю С. Ю. Вітте були розроблені і прийняті закони про скасування кругової поруки. У січні 1902 року С. Ю. Вітте очолив Особливу нараду щодо потреб сільськогосподарської промисловості. Привертає увагу досвід реформи С. Ю. Вітте, яка включала в себе чотири основних етапи, що забезпечили промислове піднесення в Росії в 90-х роках XIX ст.

Перший етап полягав у проведенні фінансової реформи, яка передбачала жорстку податкову політику з метою збільшення доходів державного бюджету. Найголовнішою умовою економічних перетворень стала грошова реформа С. Ю. Вітте, яка гарантувала стабільність і платоспроможність рубля. Перехід до золотого стандарту перетворив рубль в одну з стійких європейських валют, що сприяло розвитку банківської справи і розширенню іноземних капіталовкладень. Тобто, досвід стабілізації російського рубля (1895-1897 роки), акумулює в собі багато повчального для економіки України і сьогодні. Це аналіз провідних світових тенденцій, вибір сприятливої ситуації для проведення реформи, залучення до її розробки та обґрунтування провідних вчених і практиків, незважаючи на те, що сучасний світ і економіка якісно відрізняються від зразків кінця минулого століття.

Другим етапом перетворень стала реалізація послідовної промислової політики держави. С. Ю. Вітте відзначав, що стабільність грошової системи та міцні фінанси не є самоціллю, вони не призведуть до автоматичного мимовільного розвитку промисловості. Необхідні значні зусилля з боку держави для того, щоб країна перетворилася на індустріальну та розвинену. Таким чином, саме промислова політика з підтримки та розвитку національної економіки визначила успіх реформи С. Ю. Вітте. У відповідності зі своїми теоретичними поглядами і розумінням сенсу державної діяльності С. Ю. Вітте на перше місце завжди

ставив підйом продуктивних сил Росії, її входження в число високорозвинених країн. Особливу увагу він приділяв розвитку важкої промисловості, заслуживши репутацію "російського Кольбера". Про результати своєї діяльності він міг доповісти вже в 1897р., представляючи дані зібрані департаментом торгівлі та мануфактури. Так, обороти фабрик і заводів європейської Росії швидко росли, приріст виробництва становив: для 1878-1888 рр. 26%, для 1888-1892 рр. – 42% і для 1893-1896 рр. – 162%. В цілому, за роки діяльності С. Ю. Вітте і до початку першої світової війни, Росія пережила стадію бурхливого промислового зростання, хоча і переривалася кризами [7]. Крім того, особливу увагу С. Ю. Вітте приділяв духовно-інтелектуальним засадам суспільних продуктивних сил. Першочергове значення реформатор надавав розвитку науки та освіти на всіх його щаблях - від початкової освіти, навчання масовим професіям і до найвищого.

Третій етап характеризувався мистецтвом С. Ю. Вітте залучати великі інвестиційні кошти. Внутрішні ресурси (кредити, позикові кошти) не могли покрити потребу промисловості в капіталі в умовах підйому, тому іноземний капітал дозволив істотно розширити джерела фінансування. Приплив іноземного капіталу став масовим явищем і за десятиліття 90-х років зріс майже в три рази. Частка іноземного капіталу в акціонерних товариствах становила близько 25%. Політика С. Ю. Вітте поєднувала в собі відкритість і протекціонізм. Високі митні збори на імпорт, які доходили до 33%, підтримували національних виробників, а низькі мита на експорт, дозволи іноземним компаніям набувати заводи і шахти залучали в масовому порядку іноземні капітали. На нашу думку, для розв'язання нинішніх вітчизняних економічних ситуацій – це безцінний досвід.

На четвертому етапі перетворень С. Ю. Вітте спрямував зусилля держави, національних промисловців та іноземного капіталу в одне русло.

Реформатор вдало визначив точку економічного зростання, вибравши ту сферу, яка послужила поштовхом до розвитку всієї економіки. Цією сферою стало будівництво залізниць. Розвиток залізничного транспорту стимулював зростання, з одного боку, видобувних галузей і металургії, з іншого – вимагав розвитку машинобудування, вагоно- і паровозобудування. Розгалужена система залізниць, втягувала в народногосподарський комплекс віддалені райони, приводила до регіональної спеціалізації в сільському господарстві і більш глибокого розділення праці в економіці. В результаті економічних реформ, проведених С. Ю. Вітте, відбулося не тільки зміцнення фінансів і рубля, але й були створені умови для бурхливого промислового підйому. Політика прискореного розвитку промисловості за рахунок мобілізації внутрішніх ресурсів, залучення іноземних капіталів, митного захисту вітчизняної промисловості та заохочення експорту призвели до зростання промислового виробництва за 90-ті роки XIX ст. в 2-3 рази. Росія наблизилася до індустріально розвинених країн [9; 10; 11; 12; 13; 14]. Таким чином, наші видатні попередники напрацювали та приготували конкретні рецепти для реформування, а також відродження економіки, які з певним ступенем адаптації можуть стати, цілком, придатні для України й сьогодні (рис.1).

Під час реформування української економіки з метою переходу на інноваційну соціально-орієнтовану модель розвитку, можуть стати доречним творча спадщина Андрія Карловича Шторха (1766-1835) – російського економіста, після Христіана Шлецера першого в Росії популяризатора ідей Адама Сміта, історика і бібліографа, академіка, віце-президента Петербурзької АН, першого російського академіка в сфері політекономії і статистики. Незаперечно корисною розробкою А. К. Шторха стало представлення курсу «Політичної економії», як комплексу наукових дисциплін, що допомагають вищим посадовим особам

держави обґрунтовано, зважено вирішувати питання забезпечення національного добробуту. При цьому, він зумів переконливо надати взаємозв'язок економічних процесів, їх розвиток і зміну рішень на вищому рівні управління під впливом прогресу. У теорії цивілізації А. К. Шторха присутні всі основні ідеї, що розвиваються сучасною наукою про людину: про гармонію економічних інтересів, про можливість її досягнення в умовах ринкового господарства, про те, що держава повинна працювати над цим. На його думку "сила державної влади завжди вимірюється народним добробутом" [15, с. 43]. Незаперечно важливим фактом, на думку автора статті, для розвитку інноваційної соціально-орієнтованої економіки України, є висновок про те, що народне благоденство, зростання багатства нації досягається лише тоді, коли взаємодія сфер, які виробляють матеріальні продукти і внутрішні блага, веде до їх рівноваги. При цьому, повинна бути притаманна орієнтація на захист інтересів не однієї соціальної групи, класу, а всіх верств населення. Соціально-економічна політика держави, на думку вченого, повинна вибудовуватися так, щоб вигравали всі. Наявність же бідних і жебраків обмежує попит, знижує стимули до економічного розвитку. Таким чином, актуалізуються питання щодо оптимізації стратифікації населення країни.

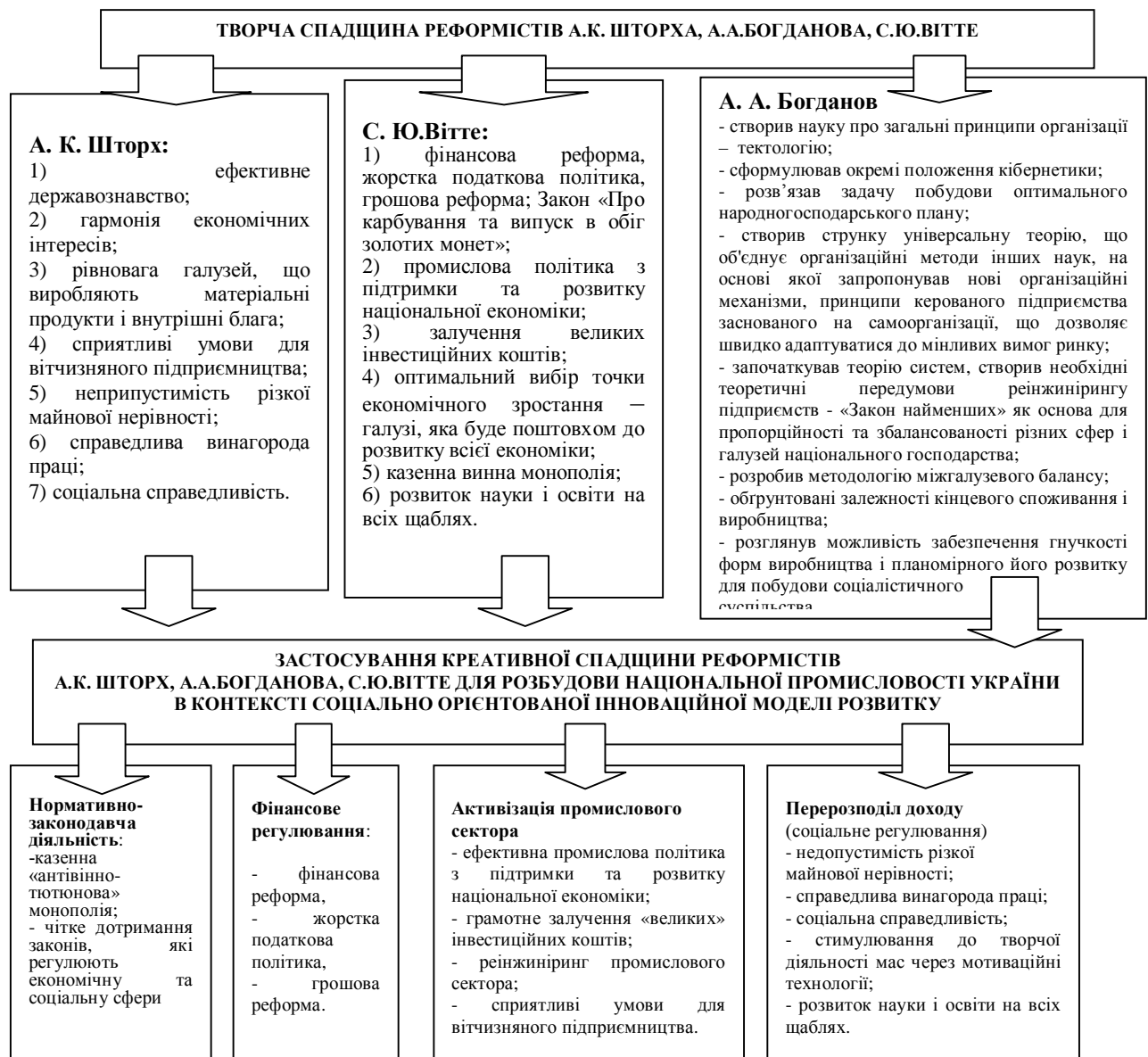

Рис.1. Блок - схема застосування креативної спадщини А. К. Шторха, А. А.Богданова, С. Ю.Вітте в практиці реформування економіки України (розробка автора)

А. К. Шторх виступає за щедру винагороду праці і показує, що саме вона є і наслідком, і причиною суспільного добробуту, що "надлишок заробітної плати зовсім не має поганих наслідків для суспільства". Більш того, академік прямо волає до соціальної справедливості у відношенні працівників, що живуть тільки на одну заробітну плату. "Суспільство не може вважатися процвітаючим, – стверджує А. К. Шторх, – коли

переважна частина його членів бідна і нещасна" [15, с. 233]. Особливо цінними, на думку автора статті, є нароби А. К. Шторха тактичного аспекту, про те, якою повинна бути успішна економіка країни, як треба домагатися економічного зростання, збалансованості господарства, як зробити, щоб плодами економічного процвітання користувалися всі, і саме це процвітання не губило наші взаємини з сусідами, а йшло б і їм, і нам на користь. "Всякий народ, не заздрячи багатству інших націй, повинен, навпаки, бажати, щоб їх благополуччя зростало, і сприяти цьому для своєї ж власної вигоди". А тому, пише він, "абсолютно помилковою і згубною для відповідних країн є політика, яка спрямована на збільшення багатства свого народу за допомогою розорення інших" [15, с. 237]. А. К. Шторх виходить з пріоритету питань внутрішнього життя країни, говорить про те, що країна сильна і багата, коли багаті її громадяни, коли гармонійно розвиваються різні галузі її господарства, коли є що вивозити, і чим торгувати з іншими державами.

Планетарний масштаб, на наш погляд, набуває ідея А. К. Шторха про те, як економічні блага перетворюються в блага цивілізації, як служать свободі творчості, культурі, ведуть до благоденства суспільства утворених вільних людей. А "під час підвищення нашого добробуту з'являється все більше й більше можливостей для виробництва та торгівлі" [15, с. 543]. Таким чином, тільки в самому кінці ХХ ст., виокремлені вченим проблеми стали розроблятися в теорії людського і соціального капіталу, у вченнях про економіку знань, і тепер в новітньому вченні про економіку щастя, а в практиці санації української економіки вони стають, на думку автора роботи, наріжним каменем.

Крім усього, цінним внеском у реформування економіки України при переході її на інноваційний шлях розвитку може стати напрацьований досвід змін Олександра Олександровича Богданова (Малиновського) (1873-1928) – економіста, філософа, лікаря, політичного діяча, вченого-

натураліста. Саме він висунув ідею створення науки про загальні принципи організації – тектології, передбачив окремі положення кібернетики. Головною заслугою А. А. Богданова сучасні дослідники називають той факт, що на основі своїх ідей, тектологічних законів він проаналізував економічні відносини та організаційні механізми суспільства, природу економічного зростання і спаду. Створивши струнку універсальну теорію, яка об'єднує організаційні методи інших наук, А. А. Богданов запропонував нові організаційні механізми, принципи пристрою не монолітного та централізовано керованого підприємства, а заснованого на самоорганізації, що дозволяє швидко адаптуватися до мінливих вимог ринку [16; 17; 18; 19; 20; 21]. Тобто, А. А. Богданова вважають справжнім засновником теорії систем, творцем необхідних теоретичних передумов реінжинірингу підприємств, хоча, на думку вчених, він і ставив перед своєю теорією інші завдання – забезпечення гнучкості форм виробництва і планомірного його розвитку для побудови соціалістичного суспільства. Таким чином, дані теорії доцільно узяти за основу при розробці комплексного науково-методичного інструментарію розвитку інноваційної діяльності соціально-орієнтованої економіки, а сформульований науковцем «закон найменших», який за висновком самого А. А. Богданова, є важливою умовою забезпечення пропорційності та збалансованості різних сфер і національного господарства, дозволить забезпечити вирішення задачі побудови оптимального народногосподарського плану під час реформуванні економіки України нині.

Крім того, корисною підчас прогнозування розвитку національного господарства стане розроблена методологія міжгалузевого балансу, яка полягає в обґрунтуванні залежності кінцевого споживання і виробництва, тобто планування повинне виходити з кінцевого споживання населення, згідно якому за допомогою норм витрат сировини для випуску продукції,

послідовно можна визначати обсяги виробництва всіх сфер. При цьому, вихідним пунктом планування є задоволення людських потреб, що визначає саме динамічність рівноваги плану. Виходячи з мети задоволення людських потреб, А. А. Богданов виводить обсяг, види потреб та розраховує необхідну кількість предметів споживання при даній чисельності працездатного і непрацездатного населення, виводячи звідси потребу в засобах виробництва [19]. Тобто, задовго до Л. Берталанфі, Н. Вінера та інших західних фахівців народилися ідеї російського вченого А. А. Богданова, що сформулював цілу низку законів, відповідно до яких здійснюються процеси організації речей, людей і ідей, відродилися та отримали подальший розвиток у світовій науці, а також набувають особливої актуальності в процесі державного регулювання вітчизняної економіки сьогодні [21].

Висновки. Вивчення досвіду видатних реформаторів ретроспективної хвилі розвитку економіки дозволило дійти висновку, що формування інноваційної соціально-орієнтованої держави має ґрунтуватися на наступних принципах: 1) принцип оптимального визначення точки економічного зростання, вибравши ту сферу, яка послужить поштовхом до розвитку всієї економіки; 2) принцип орієнтації на захист інтересів не однієї соціальної групи, класу, а всіх верств населення, що обумовлює необхідність створення та реалізації моделі оптимізації стратифікації населення країни; 3) принцип щедрої винагороди праці, яка є наслідком, і причиною суспільного добробуту: "надлишок заробітної плати зовсім не має поганих наслідків для суспільства"; 4) принцип створення балансу інтересів зацікавлених сторін, що доводить необхідність побудови такої соціально-економічної політики держави, від якої будуть вигравати всі; 5) принцип надання ролі держави як творця сприятливих умов для вітчизняного підприємництва; 6) принцип пропорційного розвитку та активної зовнішньоекономічної діяльності.

Країна сильна і багата, коли багаті її громадяни, коли органічно розвиваються різні галузі її господарства, коли є що вивозити, і чим торгувати з іншими державами; 7) принцип першочерговості задоволення людських потреб при плануванні, що визначає саме динамічність рівноваги народногосподарського плану; 8) принцип розвитку духовно-інтелектуальних засад суспільних продуктивних сил; 9) принцип розвитку науки та освіти на всіх його щаблях – від початкової освіти, навчання масовим професіям і до найвищого.

Отже, своєчасне впровадження в практику управління національним господарством прогресивних ідей С. Ю. Вітте, А. К. Шторха і А. А. Богданова, а також виокремлених нами принципів реформування економіки сприятиме формуванню та реалізації інноваційної соціально орієнтованої моделі розвитку України. Разом з тим, доцільно розглянути цю модель в контексті сталого розвитку, що й стане предметом наших подальших досліджень.

Список використаних джерел:

1. Малицкий Б. А. Необерализм и кризис инновационного развития экономики. Формула кризиса. – К.: Феникс, 2009. – 64с.
2. Никитенко П. Г. Ноосферная экономика и социальная политика: стратегия инновационного развития / П. Г. Никитенко. – Минск: Белорус. наука, 2006 – 479 с.
3. Касич А. О. Науково-методологічні засади розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності в Україні // Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук зі спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством – НДЕІ Міністерства економіки України, Київ, 2009. – 544 с.

4. Мех О. А. Інноваційно-соціальна модель розвитку фармацевтичної галузі України // дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук. – Центр досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва НАН України. – Київ, 2009. – 419с.
5. Соловьев В. П. Конкуренция в условиях инновационной модели развития экономики / Под ред. д.э.н. Б. А. Малицкого – К.: Феникс, 2006. – 165 с.
6. Абалкин Л. Экономические воззрения и государственная деятельность С. Ю. Витте // Вопросы экономики. – 1999. – № 4. – С. 4-26.
7. Шылов Д. Н. Государственные деятели Российской империи (1802-1917). – СПб., 2002. – С. 145.
8. Бондарь О. В. Научно-методические основы инновационного развития социально-ориентированной экономики Украины // Проблемы инновационного развития и креативная экономическая мысль на рубеже веков: А. К. Шторх, С. Ю. Витте, А. А. Богданов»: Международная научно-практическая конференция (г. Минск, 25 – 26 марта 2010 г.) / НАН Беларуси, Ин-т экономики; – Минск: «Право и экономика», 2010. – С. 576-581.
9. Витте С. Ю. Избранные воспоминания, 1849 – 1911 гг. – М.: Мысль, 1991. – 708 с.
10. Витте С. Ю. Национальная экономика и Фридрих Лист // Вопросы экономики. – 1992. – № 2. – С. 140 – 160; № 3. – С. 139-148.
11. Карамова О. В. Министр финансов С. Ю. Витте – «архитектор» экономического подъема // Бухгалтерский учет. – 2002. – № 14. – С. 3-5.
12. Мунчаев Ш. М. Устинов В. М. История России. – М.: НОРМА-ИНФРА-М, 1998. – 592 с.

13. Юдина Т. О. О взглядах и деятельности С.Ю. Витте // Российский экономический журнал. – 1998. – № 2. – С. 109-112.
14. Якутин Ю. В., Шторх А. К. – первый российский академик в области политэкономии и статистики // Электронный ресурс. [Режим доступа]: <http://institutiones.com/personalities/1064-pervij-rossijskij-ekonomik-statistik.html>
15. Шторх А. Курс политической экономии – М.: Дашков и К, 2008. – 352с.
16. Богданов А. А. Всеобщая организационная наука. Тектология. Кн. 1. – М., 1989. – С. 48.
17. Богданов А. А. Тектология. Всеобщая организационная наука. В двух книгах. Книга 2– Москва, «Экономика», 1989 – 304 с.
18. Богданов А. А. Очерки организационной науки. // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.uic.unn.ru/pustyn/lib/bogdanov.ru.html>
19. Савченко А. В. Методологическое значение тектологии А. А. Богданова. // [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.bogdinst.ru/vestnik/doc14/04.doc>
20. Мехрякова В. Д. Современная экономическая наука через призму взглядов Богданова А. А. // Вестник Международного Института А. Богданова №1 (январь, 2000) // Электронный ресурс. [Режим доступа]: http://www.bogdinst.ru/vestnik/v01_02.htm
21. Корицкий Э.Б. Организационные идеи А. А. Богданова и их резонанс. К 130-летию со дня рождения А. А. Богданова // Российский журнал менеджмента. – 2003. – Т.1. – № 2. – С. 127-140.

БОНДАРЬ-ПОДГУРСКАЯ О. В. ИННОВАЦИОННЫЕ И СОЦИАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ РЕФОРМИРОВАНИЯ ПРОМЫШЛЕННОСТИ УКРАИНЫ: ПРАКТИКА РЕТРОСПЕКТИВНОЙ ВОЛНЫ РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ.

В статье обоснована целесообразность и актуальность применения достижений выдающихся отечественных реформаторов ретроспективной волны развития экономики А. К. Шторха, А. А. Богданова, С. Ю. Витте в практике развития национальной экономики. Выделены основные принципы формирования и реализации инновационной социально-ориентированной модели развития Украины.

Ключевые слова: инновационная модель развития, реформирование, национальная экономика, наследие, опыт, практика.

BONDAR-PODHURSKAYA O. V. INNOVATION AND SOCIAL ASPECTS OF REFORMING INDUSTRY OF UKRAINE: PRACTICE OF RETROSPECTIVE WAVE OF ECONOMIC DEVELOPMENT.

In the article the feasibility and relevance of the use of the achievements of outstanding domestic reformers retrospective wave of economic development, A. K. Storch, A. A. Bogdanov, S. Y. Witte practice in developing the national economy. Singled out the basic principles of the development and implementation of innovative social-oriented model of development of Ukraine.

Keywords: innovative model of development, reforming, national economy, heritage, experience and practice.